

SALAMON KI. RALYNAK AZ DAVID KIRALY FIANAK MARKAL.

*fal való Tréfa beszédeknek rövid
könyve.*



Mindének ez végre irattattanak meg, hogy jót tanoljunk belőlle.



570

PRAEFATIO, A Z A Z:
Előjáró befejezés, az Markalff tresas
dolgaira.

SOKféle Böltségek voltak eleitől fogva, kik az embereknek hasznokért, és életüknek megjobbításaért sok különböző különbözőféle dolgokat irtanak, hogy egyebeknek példájok, mindenkor mint egy tükör legyen embernek előtte: mert az időnek rövid volta miatt, igen keves dolognak mehet ember végére, holott lassan lassan el fogyatkozik az természet.

Ezt meg gondolván, nimelleyek ékes dorgálással, Satyrakat irtanak, nimelleyek Comediákat, avagy Tragediákat; sokan Historiákat is írtak nek övére és szerzettenek, mindtsak ezért hogy az nyomorult és gyarló természet, selygel az gorombaságban és vétékben el nem mérülne. Az tresas dolgokban is pedig sok vannak, a ki embernek hasznára vitethetik, melleyek közül, edgyik ez az Markalff játékos és tresas kedeti, mint ez után meg tessék. Azert jónak és hasznosnak gondoltuk lenni, hogy az több sok között, ezek is az tresas dolgok olvasásának az emberektől.

Kérjük azért az jámbor és tisztelendő olvasókat,

tot, hogy ezeket oly móddal olvassa es értsé,
hogy miképpen az bölts Orvos, néha az méreg-
ből is orvostagot csinál: azonképpen ők is ezek-
ből az tréfakból, ssep hasionra való tanusagokat
notallyanak, kiváltképpé ollyákor, mikor egjéb
féle sörghalmatos gondtol meg menekednek.

Annak felette, ez félek nem tsak azért irattat-
nak az bölts emberektől, hogy emberek tsak ne-
vessenek rajta: hanem főképpen, hogy mint az
sörghalmatos Méhetské megh látogattya mind
az jó es gonosi fűveket, es mindenikről az mi jó,
le veszi, es haza viszi: Azonképpen ezek is azért
adattatnak előnkben, hogy jót vegyünk belől-
le; az mellyet minden jó erköltsű, es ditsiretre
méltó elméjű emberek sörghalmatos tselekedni.

Végezetre, est is megjelentyük, hogy az mi
vünknek mivoltaért, nimely helyen gyen-
géb es tsítségeseb sörghalmatos vagon forditva, hogy
tsak mint az igék voltanak, de azért sok helyen
meg is maradt; mind az által, mivel hogy Sa-
pientibus satis, (az mint az Deákok sörghalmatos) Az
tsak okossága vagon megh értheti, s-értsé is
ugy minden, az mint tsítségeseb. Azert

szerező olvasó vedd jó neven mostan

ez kis munkatskát mint jó

barátodtol.

MAR-

MARKALF ITT VITETIK SALA-
mon Király eleiben, az ő Feleségével Po-
licana asszonyal egye-
temben.



IKORON ŰLNE SA-
lamon Király az ő At-
tyának David Királynak
tzeiben, tellyes lévén
böltfességgel es gazdag-
sagokkal, láta egy ne-
minemű embert Nap-
kelet felől jóni, kinek neve vala Markalff; ki
tekintetre rút es iszonyu ember vala, de mindaz-
által igen ékészen szóló.

Az ő Felesége is Policana nevű asszony, velle
vala, melly igen éktelen rút, es paraszt asszonyial-
lat vala.

Mikoron azért Salamon Király mind ket-
tőt eleiben vitette volna, állanak vala ő előtt
ketten egymás szemébe nézven.

MARKALF ÁLLAPATTYA.

VAla pedigh Markalff rövid állapotu ember
A iij igca

igen temerdekek es potrohos, feje ő neki nagy va-
la, széles homloka, piros es sőmörögős orzája,
fülei felette sőrősek, es el alá függenek vala, fe-
mei nagyok es tsipások, ajaki-is nagyok es fe-
lette temerdekek mint egy lónak, szakála rút es
igen illatos mint à Ketskének: kezei rövidek es
temerdekek, ujai zomokok, lábai rövidek es
felette temerdekek valanak: Az orra pedig Mar-
kalfinak (mint egy los ugorka) temerdék, seplős
es bořgas mint à Kányának. Abrázattya ne-
ki olyan mint à Szamárnak, haja olyan mint à
Baknak az bőre, es sarjai igen parasitok valanak,
bőre pediglen rút, es igen seplős, es fekete mint
az sár. Ruhája kurta, es tsak az al-fenekéig ér
vala. Nadrága széllel ki terjedet vala, es minden
öltözeti éktelenek valának.

POLICANA ÁLLAPATTYA.

A Z ő Felesége-is Policana, törpe es igen te-
merdek: nagy két tsertei ő neki, haja pedig tso-
portos, hofsi à semöldöke, borzas es éles mint
à disnonak à sertéje, szakalkája-is vagon mint
à Ketskének: Az két fülei olyanok mint à Sza-
márnak, femei tsipások, es tekinteti olyan mint
à mérges zomok Kigyonak; T este pedig Poli-
cana

cána afzszonnak fekete es sòmörgös, es Ónbol
öntetett plehekkal az ő két tsetfit fel ékelítette,
Vyjai rövidék, es Vasbol tfinalt gyűrűkkel be
fűzte; Orra lyukai nagyok valának, lábai rövi-
dek es bőröllek mint a Medvének; Ruhái gyap-
jasok es féllal ki terjedtenek vala.

Ez illyen afzszonyi-állatokrol bépen mondta
egy neminemű bölts im ez verseket :

*Fœmina deformis tenebrarum subdita formis
Cum turpi facie transit & absque die.
Est mala res multum turpi concedere cultum
Sed turpis nimium turpe ferat vitium.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Salamon annakokáért hogy meg tekintette
volna őket, ekképpé bólla nekik: Mitsoda em-
berek, es mitsoda nemzetsegből valók vadtok?

Markaltf pedig est halván ekképpen felele :
Mond meg te mi nekünk előbör az te nemzetse-
gedet, es az te Aryád-fiainak eredeteket, es én-is
meg beszéllem az mi nemzetsegunket.

Salamon monda : Én vagyok az Tizenkét
Patriarchának nemzetsegek ből valo : Mert Iu-
da nemzé Pharest, Phares nemzé Elromot, Es-
rom nemzé Aranit, Aram nemzé Aminadabor,
Aminadab nemzé Naasont, Naason nemzé Sal-
mont,

mont, Salmon nemzé Boozt, Booz nemzé Obedet, Obed nemzé Isait, Isai nemzé David Királt, David Kiraly nemzé Salamont, es en vagyok az Salamon Király.

Markalff est halván felele :

Én vagyok az Tizenkét Parasitagnak nemzetiségéből: Mert Rusticus nemzé Rustat, Rusta nemzé Rustomát, Rustuma nemzé Rusticellust, Rusticellus nemzé Tarcust, Tarcus nemzé Tarkolt, Tarkol nemzé Farsint, Farsin nemzé Markult, Markul nemzé Marquelt, Marquel nemzé Marquat, Marqua nemzé Markalffot: es en vagyok az Follus Markalff.

Az en feleségem pedig az Tizenkét Lupicának nemzetiségéből való: Mert Lupica nemzette Lupicanat, Lupicana nemzé Ludipragot, Ludiprag nemzé Bonenstrungot, Bonenstrung nemzé Boledrudot, Boledrud nemzé Pladrudot, Pladrud nemzé Lordamot, Lordam nemzé Kurtat, Kurta nemzé Kurtulat, Kurtula nemzé Kurtellat, Kurtella nemzé Policamot, Policam nemzé Policanat: es ez az Policana az en Feleségem.

Salamon monda: Hallottam hogy igen bőv befűdű es tsatfogó ravásfálnok paraszt ember volnál; Annakokáért jert mi vetekedgyünk befűd-

befédde! mi közöttünk. Én tégedet kérdezlek;
Te pedig ennekem felelly meg minden kérdé-
simre.

Markalff.

Az ki hitván énekcs kezdgye az elől.

Salamon.

Hogy ha minden befédemre meg felelhetz
ennékem, nagy sok marhákkal meg kazdagit-
lak en tege!d, es az en Országomban hires neves
ember le!.

Markalff.

Igir az Orvos egészségét, holott nintsen hatal-
ma reá.

Salamon.

Igaz iteletet törtém en az két tisztatalan fe-
mellyek között, az kik egy házban meg njom-
ták volt az ő magzattyokat.

Markalff.

Az hol vadnak fúlei az embereknek, ott vad-
nak sok perlódések: Az hol sok A!ssionynépek
vadnak, ott vadnak sok pelda-befédék.

Salamon.

Az Vr adott az en sájamban olly böltelégget,
hogy nintsen ez világon senki en hozzám ha-
sonlatos.

Markalff.

Az kinek gonosf sombédgya vagyon, ő maga ditsíri magát.

Salamon.

Az Istentelen ember fél es rettegh, ha senki nem úzi-is.

Markalff.

Mikor fút az Ketske, akkor fejezlik az segghi.

Salamon.

Az jó Asszonyi allat, lép ékeességére es gyönyörűségére vagyon az ő Vrának.

Markalff.

Az téjfeles fazakat migh tele, igen kell az matskától őrizni.

BCU Cluj University Library Cluj

Salamon.

A bölts Asszonyi allat házat éppit maganak, az bolond pedig az ki volna-is el rontya.

Markalff.

Az jól megh égetet fazék több ideig allando es az ki tisztán tartya, tisztán isik belőlle.

Salamon.

Az Isten-felő Asszonyiállat méltó ditsíretre.

Markalff.

Az jó matskát az jó bőréjért megh szoktak nyuzni.

Salamon.

Az semérmes Asszonyiállatot igen kell embernek

bernek beretni. Markalff.

Az szegény embernek meg kell az tejfelt tartani és őrizni.

Salamon.

Álharatos Áfsonyi-állatot ki találhat?

Markalff.

Hű matskát az tejszeles fazékhoz ki találhat?

Salamon. Senki nem. Markalff. Álharatos afsonyiállatot-is igen ritkán.

Salamon.

Az szép és tökéletes Áfsonyiállatot minden drága marhánál drágábbnak kell bősülleni.

Markalff.

Az kövér és temerdek afsonyi állat úgy tesz embernek, hogy adakozóbb volna.

Salamon.

Szép dolog az fejtér fátyol az szép afsony embernek az fejtér.

Markalff.

Meg vagyon írva, hogy nem olyanok az szép lábának belől az újjai, mint az derék bellési. Azért a fejtér fátyol alatt gyakorta moly vagyó, (az az, ferges belől.)

Salamon.

Az ki álnokságot vét, gonoszt arat.

Markalff.

Az ki Polyvát vét, nyomorúfagot arat.

Salamon.

Bölcsességnek es tudomannak kell lenni az
Szenteknek fájokban.

Markalff.

Az Samár illy természetű, hogy az hol legel-
tetik ott nő, ahol barik, ott ganejöz, ahol hu-
gyik, ott öntöz, ahol hever, ott rontya el az
göröngyököket.

Salamon.

Idegen ember ditsirjen tégedet.

Markalff.

Ha en magam bídalmazom magamat, soha
senkinél én ugy kedves nem leszek.

Salamon.

Sok mézet ne egyél, mert nem jó.

Markalff.

Az ki Méhet metzen, az újját nyalogattya.

Salamon.

A gonol bívű emberben nem lakik az bölcsé-
ségnek lelke.

Markalff.

Az kemény fába mikor vered az éket, meg-
öd magad hogy az femedbe ne pattannyon.

Salamon.

Nehéz te neked az őstön ellen rugodoznod.

Mar-

Markalff. Az rúgó ökröt az östönnel két-
fer-is oldalba kell furni, (vagy fulni)

Salamon.

Tanítsad az te fiadat, es kisinsegétől fogva
boktassad őtet az jo tselekedetre, es engedelmes-
ségre.

Markalff.

Az ki Vnőjét jól tartya, gyakorta esik az tejéből.

Salamon.

Mindé állat az ő természetire hajládo, es arra tér.

Markalff.

Az melly Abrofit igen elviselnek, bőbbé vá-
lik es tsöpüvé.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Salamon.

Az igaz Biro, az mit ért, azt bőllya.

Markalff.

Az melly Púspök felette halgató, végre A
tón állóvá tételik.

Salamon.

Az tanító Mestert tisztelgebe rtani,
félni kell az ő veszőjétől.

Markalff.

Az ki az ő Birájának posta
az ő Samarkáját bokta tapog

Salamon.

Az erőfs hatalmas ember ellen, es az folyóviz
ellen ne törekedgyél.

Markalff.

Az erős Sas, meg szokta mellyesteni es nyuzni az egyéb madarakat.

Salamon.

Ióbbitsuk meg abban magunkat, az miben tudatlan vétkeztünk.

Markalff.

Mikor a segged tórlód, semmit akkor egyebet nem tselekedel.

Salamon.

Hizelkedő befédde senkit meg ne tsally.

Markalff.

Elméjében ebik, az ki az evő embernek köfön.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Salamon.

Az álnak patvaros emberrel ne társalkod.

Markalff.

(gyál.

Méltán faggattyak el a bí az disznók, az ki a korpá közé es egyik magat.

Salamon.

Sokan vadnak, az kik semérmet es tisztelget nem ismérnek.

Markalff.

Ollyak-is élnek, es nyájaskodnak az emberekkel, kikb alatosok az ebekhez.

Salamon.

Sokan

Sokan vádnak kik az jó tétel helyében gon-
nosít fizetnek.

Markalff.

Az ki az idegen ebnek kenyeret hány, nem
veéi jutalmát.

Salamon.

Nem igaz barát, az ki megh nem marad az
barátságban.

Markalff.

Az borju ganéy nem sokáig áll, sem az föl-
det nem kövériti.

Salamon.

Sok okokat keres, az ki el akar baráttjától
szakadni.

Markalff.

Az melly Afszonyiallat kedvedet nem akar-
ja tenni, azt költi hogy túros az alfeneke.

Salamon.

Az Király beszédének, változhatatlannak
kell lenni.

Markalff.

Hamar el únyja, az ki Farkason akantani.

Salamon.

Az Retek igen jó az lakodalomán. bűdös
pedig az tanátskozásban.

Markalff.

Az ki Retket eszik mind két felől hurut, a-
lól es félyül.

Salamon.

Az hallás ott el véfi, az hol az elme nem vigyáz.

Markalff.

Meg tompittya hamar az nyilat, az ki Serpe-
nyöt lövöldöz.

Salamon.

Az ki el fordittya az ő fülét az szegényeknek
kiátráfoktól, ő-is kiált másodszor, es az Isten né
halgattya meg őtet.

Markalff.

El vestti az síralmát, az ki Biro előtt ielenti
sirasat. B (Post latam sententiam) Cluj

Salamon.

Kellyfel Éfiaki fél, es jőj ide Déli fél, fűd meg
az én kertemet, es nagy szép drága kenetek foly-
nak ki belőlle.

Markalff.

Mikor fű az Éfiaki fél, akkor romol magas
ház; Es az ki Tökös, az nem egészséges.

Salamon.

Az halált szegénységet soha el ne titkollyad

Markalff.

Az ki Tökösséget el titkollya, sokkal nagyobb
lében nyavalyája.

Sala-

Salamon.

Mikor űlſz az kazdagnak aſtalánál, jól eſed-
be vegyed mit raknak elődbe.

Markalff.

Minden, az mi elődbe rakatik, az, az te ha-
ſadba ſármazik.

Salamon.

Mikor az Aſtalthoz űltetnek, meg laſd hogy
más előtt ne egyél.

Markalff.

Az ki magasb ſékekben űl, az tartya az fő helyet.

Salamon.

Ha az erőſ meg győzi az erőtlent, minden
marháját elveſzi.

Markalff.

Iol lát az matska noha az talpát nyallja.

Salamon.

Az mitől retteg az Iſtentelen, meg eſik rayta.

Markalff.

A ki gonoful tſelekedik, es jot reméll, tellyef-
ſéggel magát meg tſallya.

Salamon.

Az reſt ember, az hidegben es melegben
nem akar ſántani: kudul az után, es ſenki ſem-
mit nem ád neki.

Markalff.

C

Az me-

Az mezeitelen segget senki meg nem fõlthattya.
Salamon.

Az Tanulónak gyorsasága teszi az Tanitót jó
ak aróvá, (Sorgalmatossa.)

Markalff.

Minden kéz siet az õ meg fõkott Vasfazakára.
Salamon.

Ki kell vetni az joknak társasagokbol az pat-
varkodó, es tsalárd gonos embert.

Markalff.

Az mord, haragos Asszonyiallat, az füst, es
lyukastál, igen nagy kár az embernek házában.

Salamon.

Az Istennek mi hozzánk valo bõretetiért,
minden jó bõrelemnek kell lenni mi közöttünk.

Markalff.

Ha te bõreted aßt, az ki téged megh utál, el
vested az te bõrelemedet.

Salamon.

Ne mondgyad az te barátódnak mikor va-
lamit kér: Menny el jő holnap es adok, holott
vagyon miből hogy mindgyarást adhas nek.

Markalff.

Im ma, im holnap meg mivel; aßt mongya
az minek Vra nintsen.

Salamon.

Sokan kívánnják az kazdagfagot, mivel-
hogy az segénységtől bántatnak.

Markalff.

Ebéllyél, es megh latod mi marad abbol, az
mid vagyon.

Salamon.

Sokan vadnak az kik éheznek, es mindaz-
altal meg házafulnak.

Markalff.

Az segény embernek ninásen kenyere, meg-
is Ebet keres hogy el tartsa.

Salamon.

Az bolondnak, felelly meg az ő bolondsága
berént, hogy ne láttassék böltsinek lenni.

Markalff.

Az Kőbikla meg hallá, kinek felele az Tserfa.

Salamon.

Az nagy haragban nintsen irgalmasfagh;
Annak okáért az ki haragbol vol, nyavalyát fe-
rez magának. Markalff.

Ne mondgy gonost az te barátodnak hara-
godban, hogy meg ne bánnyad annak utánna,
mikor meg békéllel ő velle.

Salamon.

Az ellenséges háy, nem vol igazfagot, sem az
ő ajaki igazat nem befélnek.

Markalff. A ki téged nem szeret, az téged né
Salamon. (ragalmaz.

Tsák annyit alugyal, az menyit elég.

Markalff.

A kitől lehet es nem alusfik, az restség árt annak.
Salamon.

Meg elégettünk jokkal, es adgyunk hálát I-
stennek rolla. Markalff.

Igen örvend az Rigo, neki felel az Szayko:
Né egyaránt énekel az éhező az megelégedettel.

Salamon.

Együnk es igyunk, mert majd minnyájan
meghalunk.

Markalff.

Egyenlőképpen meghal, mind az éhező, s-
mind pedig az ki elégét eszik.

Salamon.

Mikor az ember rágtsál, akkor ő nem beszélhet.
Markalff.

Mikor az Eb énekel, akkor ő sem ugathat.
Salamon.

Meg elégedt az mi hasunk az sok ravasfag-
gal, jer mennyünk el alunni.

Markalff.

Ide s-tova tsák forog, es poklul alusfik, az ki
nem eszik. Salamon.

Mikor

Mikor az te szegény barátod kisdéd ajándé-
kot ad, meg ne utáld.

Markalff.

Az miye vagyon az herélt embernek, afit ad-
hattya szomszéd asszonyának.

Salamon.

Ne járj az gonos peres es parvaros emberrel,
mert nétaam miatta, vagy veszedelmet, vagy
pedig nyavalyát találj magadnak.

Markalff. A meg holt Méh, nem varik mézet.

Salamon.

Ha aláznak, es gonos akaro emberrel barát-
sagot szeresz, inkább ellenszéd léshen hogynem-
mint segitseggel lenne.

Markalff.

Az mit az Bak, es az Farkas mivel, tetshik az
az nőtén Farkasnak.

Salamon.

Az ki eléb szól, hogynemmint kérdik, ki je-
lenti magát hogy bolond.

Markalff.

Mikor valaki nyomodgya labodat, vedd el
onnan ha bánod.

Salamon.

Minden állat hasonlatost keres társul magának.

Markalff. Az túros lo, túros lovat keres :

es ketten egymást vakarjak. (Érts meg mint.)

Salamon.

Iól tében az, az ember lelkével, az ki máson tud könyörölni.

Markalff.

Nagy házat utál az meg, az ki magát megh akarja ismérni.

Salamon.

Az ki az Farkastól el fut, Oroslánra talál.

Markalff.

Egyik nyavalyából másikba; Szakátsról találkozik Sütőre.

Salamon.

Meg lássad, hogy senki ne ferezzen teneked nyavalyát. Ha pedig valaki ferez, bossút ne állj érette. Markalff.

A vesztegálló viznek, es az halgato embernek semmit ne hidgy.

Salamon.

Egy ember sokféle dolgokat egyfőer s-mind nem tselekedhetik.

Markalff.

Az nyomoruságoknak sáma között megh vagyon írva, Hogy az kinek lova nints gyalog

Salamon.

(jár.

Átkozott az száz cőtendős gyermek.

Mar-

Markalff. Késő az agyebet tanítani nyakon-
kötve hordozni.

Salamon.

Az kinek vagyon, adatik annak, es bővölködik.

Markalff.

Iaj az embernek, az kinek kenyere nintsen,
es füléi vadnak.

Salamon.

Iaj az két fivű embernek dolga, es az ki két
uton jár.

Markalff.

Az melly ember két feékben akar ülni, ha
láttya tehat az két feék között az földön marad.

Salamon.

Az fűvnek bőségéből vol az say.

Markalff.

Az hasnak tele voltabol trombitál az fegg.

Salamon.

Két egyenlő ökör, egy aránt vonfnak az já-
romban, es nem tufakodnak.

Markalff.

Két ér, egy aránt megyen az embernek a seg-

Salamon.

(gire.

A szép Asszonyiallatot szeretni kell embernek.

Markalff.

Az Asszony ember, igen szép a nyakánál mint
az fejer

az fehér Galamb; amoda alá pedig fekete, mint az Vakondak.

Salamon.

Az Iudának nemzetiségében, igen nagy az én rokonságom, es az én Atyámnak Istene, az ő népe között Fejedelmé tött engemet.

Markalff.

Meg esmérem az Abroßt, mert fősből csinálták.

Salamon.

A fiútság kinseriti az igaz embert vétkezni, ha nem akarná is.

Markalff.

Az meg fogott, es ketretzben tétetett Farkas, avagy fark, avagy marakodik,

Salamon.

Elég volna énnekem az mérték szerént való tisztesség, csak az Vr Isten ez Vilagot vetette volna énnekem birodalmom alá.

Markalff. Nem adnak az Eb kőlyőknek annyit, az menyit hizelkedik az farka.

Salamon.

Az ki későn megyen az asztalhoz, el ejti az kést, az az, étlen marad.

Markalff.

A könnyen futó is mi né juthat el mindenüvé.

Salamon. Mikor bántásodra vagy az
te Fele-

13
te Feleséged, semmit ne fély tölle.

Markalff. Lány pástör előtt a Farkas gyap-
jat varik; de az kemény előtt nem.

Salamon.

Nem illik az ékeffen fióllás az bolondhoz.

Markalff. Nem illik az Ebhez, hogy nyer-
get hordozzon az hátán.

Salamon.

Meg ütögsd oldalokat az te fiaidnak migh
gyermekdédek, es fel vehetik az fenyitéket.

Markalff. Az ki apolgattya, es törölgeti az
Báránt, az Kost sem gyúlóli az.

Salamon.

Minden ösvenyek egy útra tartnak.

Markalff. Minden erek egy segre mennek.

Salamon. Az jó ember, az rof Afífony em-
berből-is jót tehet.

Markalff.

Az jó lakásból, jó var leszen, mellyet lábbal el
kell tapodni : Azonképpen az bestialis Afífony
embert-is el kell tapodni.

Salamon.

Sép ékecség az szép Afífony ember az ő Vra
mellett, es igen illik.

Markalff. Igen illik az somju ember mellé
az jó borral meg töltött fazék.

D

Sala-

Salamon. Igé illik a szép fegyver az en oldalára.
Markalff.

Igen illik az jó rakás fa az en kertem mellé.
Salamon.

Mennél felyebvalo vagy, annál alázatosb
légy mindenekben.

Markalff.

Iol lovagol, az ki hasonlatosokkal lovagol.
Salamon.

Az bölts fiu, örömmel illeti az ő Attyát, az
gonosí pedig, bánattal es somorusaggal illeti az
ő Annyát.

Markalff.

Nem egyaránt énekel az vidám, es az bánatos.
Salamon. Az ki keveset vét, keveset-is arat.

Markalff. Mennél nagyub dér, avagy fagy
vayon, annál tsikorgóbb az út.

Salamon. Mindeneket tanátsal tselekedgyél,
es nem bánod meg.

Markalff. Elég beteg az-is, az ki a beteget emel-
Salamon. (geti.)

Mindeneknek ideje vagyon.

Markalff.

Az melly ökor Nyulat akar foghni, igen
mondgya, im ma, es holnap, de ugyan nem fog-
hattya megh.

Sala-

11
Salamon.

Immár én el farattam az fiólásban, jer nyugodgyunk el.

Markalff.

Semmiképpen nem hagyom el a befélgetést.

Salamon.

Továb en töllem immar nem lehet.

Markalff.

Ha nem lehet, nagy alázatosan mondgy kühit: És vald meg hogy meg győzöttél: És az mit igirtél add meg énnékem.

AZ SALAMON KIRÁLY DOLGOSI, ES JÖVEDELMÉNEK BÉ SZOLGALTATÓI MONDANAK MARKALFFNAK:

AZ Markalff befédét halván Bananias, az Iojadáfnak fia, es az Zabus az Kiralynak szolgája, es Adonias az Abdenak fia, kik Adó szedők valának, mondanak Markalffnak: Ezokáért te lennél harmados az mi Vrunknak országában? Megh hidd, hogy ki vájattatnak te neked az te gonos két semeid az te tők agyadból, migh az leßen: Mert job leßen, es ékesb, hogy te fekügyél az mi Vrunknak Medvéji között, hogyanem mint illy nagy méltosagra emeltettefél.

Kinek Markalff felele: Mi ragad az embernek (salvo honore) az segghire, hanem tsak barbintfók. Miért igitte tehát aſt énnekem az Kiraly? Akkoron eſt halván Venthur, es Benadachar, Benefia, Bena, Benatudab, Bantharber, Achina, Day, Achinab, Bonia, Iosephus, Semes, es Samer az Kiralynak tizenkét fő Tíſt-tartoi, mondának: Mit buſittya ez hitván ſurkos fúvo haſu ember az mi Vrunkat? Miért nem tsapdoſſak iol artzul, avagy négy páltzákkal iol meg apinálván, hogy nem vetik ki tova az Király ſeme elől?

Erre az Salamon Király felele: Ne legyen az; De adgyanak eleget enni, es botſaſſak békével. Ackor Markalff el fordulván felele az Királynak: Mind el ſenvedem valamit mondaſ; De én aſt mondom mindenkor: Hogy az hol nintſen Kiraly, ott nints tövény.

ITT MEGIRATTATIK, MIKÉP-
pen Salamon Kiraly vadáſni ki ment, es edgyik ſolgája meg mutatta az Markalff házát, es miképpen kérdezte az Király.

Az Kiraly azért edgyűt az ő vadáſival, es ſok vadáſó ebekkel, minek utánna vadáſott volna,

na, történet szerint megyen vala az Markalff
bállása előtt elé. Es az ő lován oda felé tére, es
le haytván fejét, néz vala bé az ayton, hogy meg
látná ki volna ottben. Es Markalff szólla az Ki-
rállynak: Ittben vagyon egy egész ember es egy
fél, es az Lonak az feje; es az menyit fel jó, an-
nyit áll alá. Erre Salamon monda: Mitfoda az
az mit mondál? Markalff felele: Mert az e-
gész ember en vagyok ki ittben ülök. Az fél
ember te vagy, ki a Lovon ülő otkün, es félíg bé
haylottál. Az Lo feje pedig, annak az feje, az kin
ülő. Salamon kérde: Mitfodák az mik fel jönnek
es alá mennek? Markalff monda: Az Babok
mellyek az en fazakamban forranak.

Salamon kérde: Hol vadnak Atyád, Anyád,
Bátyád, es Hugaid?

Markalff. Az én Atyám a mezőben egy kár-
bol kettőt csinál. Az Anyám pedig az bombéd
ássonak ást miveli, az mit többsör soha nem
mivel: Az Bátyám otkün az fal alatt ülven, az
mit talál mind megöli: Néném pedig a kamorá-
ban ülven, Estendeig valo nevetését sirattya.

Salamon. Mit jegyeznek mind ezek?

Markalff. Az én Atyám az mezőben el akar-
ván az ősvent foglalni, a melly az ő földén által
megyen, töviset rak oda, es az útonjárók el jö-
nek,

nek, es két ártalmasb őlvenyeket tfinalnak az egyből: es így egy kárból, kettő leszen.

Az Anyám az bomséd asbónnak az semét foghja bé, mert meg holt: mellyet többör, neki nem mivel.

Az Baryam pedig kún az Verőfnyen ülven, az menyi tetvet talál mind meg őli.

Néném visfontagh ez el mult estendőben, hogy egy lffiat meg beretett vala; es az sok jártodozás, nevetés, tétlezés, es tlokolas közbe meg terhesevén, mostan immar sir.

Erre Salamon monda: Honnat vagy on ez sok ravaság te benned?

Markalt felele, Az te Atyadnak David Kiralynak idejében, mikor volnék az te Atyad Orvosának kisgyermeké; Egy neminemű nap mikor Orvoslagot tfinalnának az te Atyadnak, fogának egy Saskefelyöt, melynek mikor minden tetemét ki bontogatták volna orvoslagnak, Akkor Bersabea az te Anyad, vévé annak az süvét, es Kenyérhajra téven, aztűzben te neked enned meg sűté: Es hogyan ott allok vala, az Kenyérhaját, az kin meg sűté, hátamegévte, es én meg évém: Azert az mint vélem, az én ravaságom innet vagy on: miképpen teneked is az sünek megételéből az bőlteleg.

Sala-

16
Salamon.

Az Isten téged úgy segéllyen : Én Gabaaban
mikor volnék, az Isten énnekem meghjelenék,
es bé tölte engemet böltseléggel.

Markalff.

Ast fõktak mondani böltsnek, az ki magat
tartya bolondnak.

Salamon.

Nem hallottadé, melly nagy kazdagfagokat
adott énnekem az Vr Isten , annakfelette nagy
böltseléget-is.

Markalff.

Hallottam : Mert tudom, hogy az Vr Isten
ott ad esõt, az hol akar.

Ezen Salamon el mosolyodék es monda: Az
én népeim it kún varnak, nem alhatok tovább
itt te veled, el kell mennem : De mond megh
az te Anyadnak, hogy az jobbik Vnõnek az te-
jébõl, külgyõn egy fazékkal énnekem : es az
fazakat fedgye bé ugyan azon Vnõbõl valoval,
es te hozd énnekem.

Markalff felele : Meg mivelem.

ITT KÜLD AZ MARKALFF AN-
nja, Salamõ Kiraljnak egy fazék tejet Markalfftol
Salamon Kiraly pedig az õ népével, nagy
pom-

pompával, es zengéssel mene Ierusalembe, es
mint hatalmas kazdagh Király palotájában bé
mene.

Az Markalffnak Anyja pediglen Floscena
asszony mikor haza jött volna, Markalff az
Király parantsolattyát neki meg befélé: Ak-
kor azért Floscena asszony vön egy nagy fazék
tejét elő, es egy nagy szép fejer Bélest kene meg
szép téyfellel, es az fazakat velle bé fedé, es Mar-
kalffot ekképpen Salamon Királyhoz küldé.
Markalff azért útában egy mezőn mikor men-
ne, felette igen meg hevitezék, es megh verejte-
zék az Napnak melegségétől, es le üle, es leg ot-
tan látta egy asszu tehen ganéyt, es igen lassan az
fazakat le tévé, az Bélest, le ülven, meg eddegelé
nagy szépen, es az tehen ganéyjal az fazakat bé
fedé.

Mikor immar az Királyhoz jutot volna, e-
zenképpen az Királynak bé mutatá az tejes fa-
zakat. Es monda Salamon Király: Miért fet-
ték az fazakat ekképpen bé?

Markalff.

Nemde nem asit parantsoltad valaé, hogy a-
zon Vnőből fedgye bé az Anyám az tejes faza-
kat, es imé az képpen tselekedett.

Salamon.

Nem

17
Nem ekképpen parántsoltam vala.

Markalff.

Én így értettem vala.

Salamon.

Iob lőtt volna, ha egy sűp Bélest sűp téyfellel
meg kentek volna, es a val fedték volna bé.

Markalff.

Sinte ugy tselekedett vala Anyám, de az éh-
ség el változtatá elmémet.

Salamon. Mikeppen?

Markalff.

Tudom vala hogy te nem sűkölködnél ke-
nyér nélkül; én pedig sűkölködvén, megő-
vém az Bélest, es elmém elváltozván, ugy fe-
dém bé ez tehen ganéjyal.

Salamon.

Ezen most légy vendégem, im megh enge-
dem ez edgyet; De ha ez eyjel jól nem vigyá-
zándaf mint én, holnap napon bator ne remél-
lyed életedet.

ITT AZ KIRÁLY MARKALFFAL
az éyjet, álom nélkül töltik el.

Salamon es Markalff egyben ülének, es egy
kevés vártatva Markalff alunni kezde es hor-
tyogni. Kinek Salamon monda: Alúfol Mar-
kalff? E Mar-

Markalff.

Nem aluſom, de magamban ſuttogok.

Salamon. Mit ſuttogſ?

Markalff.

Aſt hogy az Nyulnak az farkaban, annyi íz
vagyon, az menyi az háta gerentziben.

Salamon.

Ha eſt megh nem bizonyitod, halálnak léſ
fia. Es iſmét hogy az Kiraly halgatnia kezd,
Markalff el aluvék. Kinek az Kiraly monda:
Aluſol Markalff?

Markalff.

Nem aluſom, tſak magamban gondolko-
dom.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Salamon.

Mit gondolkodol?

Markalff.

Aſt hogy az Sarkaban annyi fehér Toll va-
gyon, menyi fekete.

Salamon.

Ha eſt-is megh nem bizonyitod, halálnak
léſ fia. Es iſmét hogy Salamon halgatnia kez-
de, Markalff el ſunnyada, es erőſſen kezd hor-
tyogni. Kinek Salamon monda: Aluſol
Markalff?

Markalff.

Nem

18
Nem alufom, de magamban beféllek.

Salamon. Mit befélleſ?

Markalff.

Aſt hogy Égh alatt, ſemminemű állat nints
fejérb az Nap vilagnál.

Salamon.

Hát az Nap világ fejérb volna az Téynél.

Markalff. Fejérb tat.

Salamon.

Meg kell te neked eſt bizonyitanod. Ez u-
tán iſmet hogy Salamon halgatni kezdé, es vi-
gyázni, Markalff el aluvék, es erőſſen kezdé fu-
ni. Kinck Salamon Kiraly monda: Talám alu-
ſol Markalff?

BCU Cluj / Cluj University Library Cluj

Markalff.

Nem alufom, tſak gondolkodom.

Salamon. Mit gondolkodol?

Markalff.

Hogy ſemmit aſſony embernek, ne kellyen
hinni embernek.

Salamon.

Eſt-is meg kell teneked bizonyitanod. Es
mikor iſmet veſtregleni kezdett volna Salamon,
Markalff el áluvék, es hortyogni kezdé. Kinck
Salamon monda: Aluſol Markalff?

Markalff.

Nem alusom, csak gondolkodom.

Salamon.

Mit gondolkodol?

Markalff.

Arrol gondolkodom, hogy nagyobb az Ter-
mést az Sókafnal.

Salamon.

Ha meg nem bizonyítod, meg kell halnod. Ezeknek utána az éy el telvén, Salamon hogy elfaradott vala, az ő ágyas házában elnyugovék, es Markalff az Királt elhagyván, nagy hűséggel el futa az ő Nénnyéhez Fudaza alibonyhoz, es tettei vala magát, hogy igen szomorú volna, es monda az Nénnyének: Az Salamon Király reám igen meg haragutt, el nem bízvedhetem az ő fenyegetéset, es bosszúságh tételét. De én egy kést veszek az en ruham alá, es ma mikor ingyen sem vélné, az ő sívében bé ütöm, es meg ölöm őtet. Mostan ezokáért én szerelmes Né-
ném engem be ne vádolly, de nagy hűséggel el titkolly, es meg az en Atyámfiának az Buffridusnak se mondgyad ez dolgot.

Kinek Fudaza felele: Atyámfia Markalff, semmit hozzam ne kételkedgyél: Mert ha binte fejemet el kellene éretted vesztenem-is, megh nem mondanálak.

Ezek

Ezeknek utánna azért Markalff, megh tere nagy titkon az Királynak udvarában, es az feynyes Nap bé tölté az Királynak udvarát.

ITT MARKALFF MINDENEKET
megh bizonyit az Királynak, mellyeket gondolt vala.

Salamon fel kelvén ágyából, üle az ő Királyi síkiben az Palotában. Es hamar keresének egy Nyulat az Király parantfolattyara, es eleibe vivék, es megh síamlálák az izeket, es ugy találák, az mint Markalff megh mondta vala. Annak utánna keresének Sarkát, es abban-is annyi fejér tollat találának, menyi feketét.

Ezeknek utánna Markalff, mikor az Király nem tudná, vün egy palatzk tejet bé az Király kamorájába, es bé dugá az ablakokat, hogy az vilagoslag bé ne mehetne. Es egy kevés vártatva be hívá az Kiralt.

Mikor azért az Király bé menne, az palatzk téyre hága az labával, es csak aligh tartozhaték meg hogy el nem esék. Es megharaguván az Király monda: Te veszedelemnek fia, mit töttél ide láb alá? Markalff felele: Mit haragból ez dologért? ne haragudgyal. Nemde nem te

mondádé, hogy fejérb az téy az Nap világnál?
Miért hát hogy most nem látz az téytől, mint
az Nap világától láthattál volna? Igazat itilly,
mert lemmit nem vétettem;

Salamon.

Isten meg botfason te neked; Az én ruhám
mind bé keveredett, az nyakam-is meg szakad
vala énnékem az te tselekedeted miatt, ha meg
né tartozhatom vala, s- né vétettélé hát ellenem?

Markalff.

Masfor meg oltalmazd magadat; De mo-
stan le ülven, tégy irilletet énnékem az én pana-
szolkodasomrol, mellyet meg beszélek előtted.

Mikor azért az Kiraly leült volna, Markalff
ekképpen panaszkodik vala előtte: Vagyon
Vram egy Néném kinek Fudaza neve, ki pa-
ráznaságban találtatott, es meg terhesevén, bé-
gyenbe keverte minden nemzetiségemet, es meg-
is részt akar venni az én Atyam örökségéből.

Erre Salamon így felele: Hiják ide az te Né-
nédet, es halljuk meg mit felel ellened.

MARKALFF PANASZOLKODIK
az Kiraly előtt, az ő Nénnyére Fudaza
asszonyra.

Mikor azért Fudaza asszont oda hitták vol-
na

na, hogy látá az Kiraly, mosolyodék rayta, es monda: Meg tessék igen szépen, hogy ez aszöny Nénnye Markalffnak: Mert az Fudaza teste állapattya kurta, törpe, es igen temerdek vala, mintha hasas lótt volna. Es valanak nagy temerdek labai, es mind kettővel fantal vala. Tekintettel, szemével, es teste állásával, Markalffhoz hasonló vala.

Monda azért Salamon Markalffnak: Mond meg mi panaszod vagyon te neked Nénédre. Markalff fel kelvén illyen feleletet tön: Vram Kiraly panaszt tessék te előtted az en Nénémre, mert Kurvává lótt, es meg nehezkesült, az mint im szemmeddel jol látod. ^{ny} Meg gyalázta minden nemzetsegemet, es meg is részt akarna venni az en Atyam örökségéből. Annakokaert kérlek parantsolly, hogy ez nemzetsegemet meg gyalázó rosz aszöny, ne vehessen részt az örökségből.

Eset halvan Fudaza fel gerjede, es bé telék dühösséggel, es illyen szokat szolla mérgében: Oh te gonosz hizelkedő, es nyalakodó hitvan lator, miért nem vennék részt az en Atyam örökségéből? Nemde te Markalff, nem Floscena Aszöny szülté engemet-is? Én ugy tudom hogy énnekem-is szinte olyá Anyám volt, mint teneked.

Markalff felele: Nem leszen részed az örökség-

segben, mert az te latorfagod miá, el itilik töl-
led az örökséget. Fudaza est halván monda:
Semmiképpen nem lehet az, mert ha vétkeztem
meg jobbitom életemet; De én esküfőm az I-
stenre, az ő jóvaira, es hatalmasságara, hogy ha
engemet békével el nem botlataß, Sent as-
siony el vesessen, ha olly dolgotat nem mon-
dom ki, mellyért teged az Kiraly, azontol fel
akasztat.

Markalff est halván monda: Te otsmány
rutfosos kurva, mit mondhatnál, ha senkinek
semmit nem vétettem?

Fudaza felele: Igen-is vétettél te alávalo al-
nak roß ember: mert megh akarod ölni az Ki-
ralt. Es ha nem hinnék beédemet, kereslek meg
az kést az te ruhád alatt, es ott lelik meg.

Mikor azert az Vdvar népe keresné az kést,
es nem találná, Markalff monda az környűl ál-
loknak es az Kiralynak: Nemde nem igazan
mondottamé, hogy semmit batorfagossan nem
kell assionyembernek hinni? Es mikor mind-
nyajan el fakattanak volna nevetve, monda Sa-
lamon Kiraly: Mindeneket okosson tselekedel
te Markalff.

Markalff.

Mi nem okoslag ez; De az mit tsak tréfa-
ban

ban biztam vala Nénémre, mingyárt ki fersege,
mintha igaz lött volna. Illyen az Aßony em-
bernek az ő terméseti.

Salamon.

Miért mondád, hogy nagyobb az Terméset
az Sökálnál?

Markalff.

Váry egy keveset, es minek előtte el alunnál,
meg mutatom aßt-is teneked.

ITT MARKALFF KIBOTSÁT
három Egeret az köntös ujjából.

Mikor immar az Nap alá ment volna, es az
Vatforanak ideje el közelgetett volna, az Ki-
raly le üle az Vatforához nagy késülettel, mind
az Vdvar népével egyetemben: Es Markalff ül-
vén az több solgakkal, három Egeret rekeftett
vala az köntös ujjába: Mert vala az Kiraly Vd-
varaban egy Matska, kit ugy szoktattak vala,
hogy mindenkor a Vatforanak idején, Gyertyát
tartana, az Kiraly, es az Vdvar népe előtt, álván
az két utolsó laban, es az ketteivel az világot
tartvan. Mikor azért immar mindnyajan va-
tforaltanak volna, Markalff ki botfata edgyet
az Egerek közzül, mellyet hogy látott volna az

Matska, es utanna akart volna indulni, az Király meg fenyegeté, es nem mozdula ki helyéből, az másikkal-is hasonlatosképpen lön az dolog. Harmadikat-is Markalff ki botfata, melyet hogy meg lata az Matska, tovab nem tart-hatá az Gyertyat, hanem el veté, es az Eger utan futamék, es meg fogá.

Eft látván Markalff, monda az Kiralnak: Imé Király te előttem megh bizonyítám, hogy nagyobb az Természet az Sökaálnál, es tanításnál.

Salamon felele: Vzzétek el ötet, es vessétek ki szemem elől; es ha többer ide jövend, huzitatok reá az én ebeimet, hadd faggassak el.

Markalff föla es monda: Mostan tudom bizonynyal, es nyilván mondhatom, hogy ott vagy gonof Vdvar, az hol nintsen Igassag.

ITT KI BOTSÁT MARKALFF
egy Nyulat, es az Ebek utánna
rohannak.

Mikor azért ki úzték volna az Vdvarbol Markalffot, kezde magában ekképpen befélgetni: Sem imigy, sem amugy az böls Salamonnak nem leszen nyugalma Markalfftol megh láttya. Másod nap azért fel kelvén ágyából,
gon-

gondolkodni kezdé, miképpen mehetne az Kiraly Vdvaraba; ugy hogy az Kiraly ebeci ötet meg ne faggatnák. El mene azert, es von egy eleven Nyulat, es ruhaja alá takarítvan, tere az Kiraly Vdvaraba. Kit mikor az Szolgak megh láttak volna, az ebeket reá huziták. Markalff pedig az Nyulat ki botfata, es mindgyarast az Ebek Markalffot el hagyvan, az Nyul utan rohananak. Ekképpen Markalff az Kiraly eleiben fel mene. Kit hogy az Kiraly meg lata monda: Ki botfatott ide be tegedet? Markalff felele: Nem keves ravaság. Salamon monda: Mit úznek az ebek? Markalff felele: Az mi elöttök fut. Salamon. Mi fut elöttök? Markalff. Az mit úznek.

Salamon monda: Megh lassad, hogy ma itt az en Palotamban nyáladat semmire ne pökjed, hanem az pusza földre, hogy meg ne rutits az Szönyegekkel bé vont padimontomot, es falakat.

Vala pedig az Kiraly palotaja bé vonva, sok külömb külömb fele draga Kárpitokkal.

ITT MARKALFF PÖKIK AZ Kiralynak egy Kopasf szolgájának homlokára.

Mikor azért Markalff igen hurutna, es az beállás közben, az sok nyál bővölködnék az ő sájában, két felé tekintte, es látá mellette az Királynak egy kopasí szolgajat udvarlani. Akkor azért az szorosságban, hogy nem láthata tiszta földet kire pöknek, megh gyúyté az nyálat az ő sájában, es nagy hákogva, igen nagyot pöke a kopasí embernek az homlokára. Ezen az kopasí ember igen el pirula, es meg törté mindgyarast az ő homlokát; Es az Királynak labához borulván, nagy panaszt tön Markalffra.

Salamon monda: Miért rutitád ekképpen ez jambor kopasí ember homlokát?

Markalff felele: Nem rutitottam, hanem megh ganéjoztam: hiszem az sovány földet ugyan meg szoktak ganéjozni, hogy az vetemények termőbbek legyenek.

Salamon monda: Miképpen illik ez, az kopasí emberre?

Markalff.

Nemde nem te tiltádé meg, hogy ma soho-
va ne pökjek, hanem tsak az pussta földre? Es
hogy látám ez kopasí embernek fejét, gondo-
lám mindgyarast mezeitelen, es pussta földnek
lenni, es ugy pökém reá. Nem illik annakokaért
hogy az Király ezért ream meg haragudgyék,
mert

mert én az ő maga hasznáért miveltem: Mert hogy ha az ő homlokát, ennek előtte-is gyakorta ekképpen meg öntözték volna, az haja szépén meg nőtt volna.

Salamon.

Isten teged meg rontson: mert az kopafi emberek, az több embereknél tisztelendőbbek; mert az Kopafisagh nem rutsagh, hanem tisztességes ékesleg.

Markalff.

Sőt inkább az Kopafisagh, csak legyeknek való undokfag. Mert im jól látom oh Kiraly, hogy az Legyek az ő kopafi homlokát inkább szállják, hogynemint az több hajas embereket: mert azt tudgyák, hogy valami Estergarban metzet szép belentze, kiben valami édes ital volna. Avagy vélik hogy valami szép sima kő, ki megh kenetett volna valami édesléggel, es azért ostromollyak ekképpen az ő homlokát.

Erre az Kiraly előtt felele az kopafi ember: Mi dolog hogy ez hitván alávalo galád embert ide bé botfattyák, hogy minket ekképpen ruttoljon az mi Kiralyunk előtt? Vessék ki tova az ayton.

Markalff. Békeség bodogság, halgafs, es im én-is halgatok immar.

ITT IÓNEK KÉT ASSONYIÁL-
latok az Kiraly eleiben két gyermekkel,
holtal es elevennel,

1. Regum 3.

AZonközben jövének két Assonyiallatok a Kiraly eleiben, hozván egy eleven gyermeket, es egy holtat, Es vetekednek vala az Kiraly előtt az eleven gyermek véget, eggyik-is, másik-is mondvan övének lenni: Mert ezek között eggyik mikor el alutt volna, meg nyomta vala az ő gyermekét, es az eleven gyermeket, övének mondgya vala, es vetekednek vala végette.

Ezek előtt azért az bölts Salamon így szól, es monda fogainak: Hozzatok fegyvert ide, es vágjátok ketté az élő gyermeket, es felét eggyik assonnak, felét pedig adgyátok az másiknak.

Melly befédet halván az Anya, az kinek tulajdona vala az gyermek, monda: Kérlek Vram Kiraly, adgyátok ez assonnak az gyermeket, es ne ölessék meg. A másik pedig az ki nem igaz Anya vala, esít mondgya vala: Se nekem, se neked, de ugyan ketté vágattassék asít akarom.

Esít hogy hallá Salamon, monda: Adgyátok amannak az gyermeket, es ne öllyétek meg,

mert

24
mert ez az igaz Anya.

Markalff monda: Hogy ismered meg, hogy ez legyen az gyermek Anyja?

Salamon felele: Az ő nagy indulatnyabol, sfinének el változafabol, es lok könyhullatáfibol.

Markalff monda: Nem jól vagy: Avagy hisse te bölts ember lévén az Asszony embernek siralmanak? Nem tudod te meg az Asszonépeknek az ő mestersegeket: Mikor valamely Asszonyiallat sűr sémével, siveben nevet: Ha sűr egyikkel, hidgyed nevet az masikkal. Ass mutattya ábrázattyan, az mi nintsen siveben. Ass gyakorta igiri, az mit be nem akar tölteni; Ravas, es változó elméjében; Budosik süllel az ő gondolattya, es (egy sival) sámtalan az Asszonyiallatnak az ő mestersege.

Salamon.

Az menyi mestersege, annyi jámborsága, az az, lok jófága.

Markalff.

Ne mond ass, hogy jámborsága, hanem álnak gonosfsága, es tsalardsága.

Salamon monda: Bizonyara mondom, az ki tegedet sült, nem jámbor asszony volt.

Markalff.

Miért

Miért mondád azt felüllem Vram Kiraly?

Salamon.

Mert te bídalmazod az Afszonyiallatoknak nemeket, mert az tiszteletes Afszonyiallatot, kívánni kell, tisztelni, és szeretni.

Markalff.

Add hozzá ezt is, hogy igen romlando, es haylando az Afszonyiallat.

Salamon.

Ha romlando, az, az emberi természetből vagy; ha pedig haylando, az, az gyönyörűség miatt vagy. Mert az Afszonyiallat, az Férfinak oldalabol vétetett, es adatott az ember mellé jo segitsegnek, és gyönyörűségnek okaért: Mert az Afszonyiallatot mondhattuk, mint egyéb embereket is, lágy edénnek, az az, hasonlatosoknak az lágy éghez kit bé szívunk.

Markalff.

Hasonlatosképpen mondhatod az Afszonyiallatot lágynek, mint binte az bünt.

Salamon.

Hazutz álnak lator, mert gonosbá lehetz, ha minden gonosbágot akarj az Afszonyiallatrol mondani: Az Afszonyiallattól bületterik mindenember. A ki azért meg rutollya az Afszonyiallati nemet, az, méltó bídalmazásra. Mert

nintsen

nintsen gazdagfag, nintsen orfag, birodalom,
 arany, ezüst, draga ruhák, draga kövek, bőv
 költségű lakodalmok, jo vigafagos idők, sem
 kazdagfagoknak semminemű háfnai, vagy pe-
 digh birodalmi, Afßonyiallatok nélkül: Mert
 az Afßonyiallat, fiakat fül, es leányokat nevel
 fel, bereti őket, es apolgattya, es kívánnya hofi-
 fú életeket. Az Afßonyiallat igazgattya az
 házat-is, forgalmatos az ő Vrának életéjért, es
 hazanépenek meg maradásaért. Az Afßonyial-
 lat minden dolgokban gyönyörűség, az ifju-
 fagnak édessége es vigasztaloja, az Véneknek
 vidamsága, es az gyermekeknek öröme. Az Af-
 fonyiallat, minden vigafaga az jo napoknak-is,
 az éynek vigasztaloja, az embernek munkaja-
 nak könnyebflege, es minden fomorú dolgok-
 nak el feletkeztetője; fogal családfigh nélkül,
 es ennekem megh tartya es őrizi minden
 jovaimat, mellyeket be foglaltatnak az en há-
 zamban.

Erre Markalff ekképpen felele: Igazan mon-
 gya egy bölts: hogy az kinek mi vagyon fivé-
 ben, aßt forgattya fájában. Felette igen beret-
 ted az Afßonnépeket, es azért ditsired őket:
 Az kazdagfag, nemesség, fépseg, es böltselég
 igen foglalnak te neked, es azért fennek te hoz-

zád az Ábſſonyiallatoknak ſerelmek; De mondom teneked, hogy im moſtan ditiſred őket, de minekelőtte el alunnál, viſontagh ſidalma-
zod őket.

Kinek Salamon monda: Hazuttz lator, mert életemnek minden napjaiban az Ábſſonyiallatokat en ſerettem, es moſt-is, ennek utanna-is ſeretem. De immar tavozzal el előllem, es meg laſd, hogy én előttem ne ſolly többſer gonoful az Ábſſonyiallatokrol.

Akkor azert Markalff, ki mene az palotabol, es hívá hozzaja az tiſtalan ſemélt, az kinek à Kiraly elevené meg adta vala az ő gyermekét, es monda neki: Tudodé mi lőt az Kiraly udvaraban? Es az felele: Az en fiam nekem meg adaték elevenen, eſt tudom, de ennél egyebet én nem tudok. Kinek Markalff monda: Az Kiraly aſt parantſolá, hogy az holnapi napon, tegedet es az te abſſony tarſodat eleiben hijak, es az gyermeknek fele, te neked, fele pedigh az máltoknak adaffék: Erre az abſſony felele: Oh melly gonof az Kiraly, melly hamiffiak, es álnakok az ő itileti.

Markalff monda: Még ennél nehezbeket, es gonofbakat mondok: Mert az Kiraly, es az ő Tanátſofi eſt el végezték, hogy mindé Ferſu,
hét

hét feleséget vegyen magának. Gondold meg
jól mit kellyen egy ſegény ſerſiunak tenni en-
nyi ſok feleségek között. Mert ha egy ſerſiu en-
nyi feleséget birand, ſoha az ő háza békeſégben
nem leſen. Mert ha egyiket ſereti, az maſikat
gyűlöli, az harmadik aſt irigyli, à többi eb ſem-
mel nézi, mert az mellyiket az ſerſiu inkab ked-
veli, aval közli ſerelmét, es tſak aval akar mu-
latni. Az mellyiket pedigh inkab gyűlöli, aval
igen titkan akar nyájaskodni. Azert ekképpen
eggyik meg ruhaztatik, az maſik pedig el ha-
gyatik. Az ki ſerelmetsb leſen, annak ſok gyű-
rűje leſen, arany kőſöntyűje, aranya, ezűſti ſely-
me, hime, ruhája, es minden jova nagy bőſég-
gel leſen. Ō leſen az háznak gondvitelője, kul-
tſára, tiſteli őtet az ház népe, es Aſſionyanak
hija. Az ő Vranak minden marhaja, ő birodal-
mában leſen: Azert ha az eggyik ekképpen ſe-
rettetik, vallyon mit mivel ama hata; ha pedig
ketteit ſereti az Ferſiu, mit tſelekedik az őte?
ha négyét ſereti, mit mivel az hárma? ha ötét
ſereti, mit mivel az kettei? Annakokáért à mel-
lyiket az Ferſiu ſereti, tſokollya, őleli, es magá-
hoz kaptſollya. Melly dolgot latvan az többi,
vallyon mit mondanak? Mert ſem özvegyek,
ſem házaſok, ſem Férjek, ſem ſemmijek nem

lében: Es ekképpen meg bánnyák, hogy ők bü-
zeffégeket így vesztették el. Harag, irigység, há-
borulag, morgas, verekedés, üldözés, es min-
den egyenetlenül lében mindenkor közöttök,
örökkevalo gyűlöfeg uralkodik ő nállok. Es ha
senki ellene nem áll ennek az nyavalyanak, eg-
gyik az másikat étetéffel-is el veszti. Annakoka-
ért, holott te Asszonyiallat legy, es tudgyad az ő
erköltsöket, fiesfeggel izend meg minden Ass-
zonyiallatoknak, az kiknek lehet ez Varasban;
es mond meg nekik, hogy ne engedgyenek az
Kiraly végezésének, de ellene folyyanak, mind
ő magának, s mind pedig az ő tanatosinak.

Es mikor immar Markalff nagy alattomban
meg tért volna a Kiraly udvaraban es le ült vol-
na az palotanak egyik segeletiben; Az tisztá-
lan femelly pedig el hitte vala, hogy igazak vol-
nának az Markalff beszédei; azért nagy fiesfeg-
gel az Varas közepett által futván, az ő két te-
nerét nagy erőfien veri egyben, es dobollya va-
la az ő mellyét. Az melly beszédeket hallott va-
la Markalfftol, erőfien hirdeti vala, es minden
felől az kofak es bűlék, nagy erőfien futnak va-
la őfve; Egyik somféd asszony, meg vísi va-
la az hirt somféd asszonyanak, es nagy zenebo-
na tamad vala közöttök.

27
Tfak hamar az egész Váras Afßionnépe egybe
gyüle, es tanatsot tartván, egyenlő akaratbol me-
nének az Kiralyhoz az palotaban.

Mikor azert Salamon Kiraly eleiben jutot-
tanak volna, ugy mint hét ezer Afßonyiallatok,
környöl vővék az Salamon Kiraly palotajat, es
rá rohanván, bétőrek az palotának két felé nyi-
lo aytajat, es rettenetes fitkokat hánnak vala az
Kiraly szemére, es az ő tanatsira, es egyenlőkép-
pen mindnyajan kialtanak vala az Kiralyra, an-
nyira hogy az Kiraly parantsolattyara-is nehezé
tíendefednének le. Le tíendefedvén azert, meg
kérdézé è gyülekezetnek es zenebonanak okat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**ITT SEMBELESNEK A KIRÁL-
lyal az hét ezer Afßonyiallatok.**

Az Salamon Kiraly kérdésére, egy az Afßo-
nyiallatok között, ki a többinél álhatatosbnak,
es ékesben folonak lattatik vala lenni, ilyen
képpen solla: Te Kiraly, kinek arany, ezüst,
draga szép kövek, es ez földnek minden kaz-
daglaji be gyűjtettének; Es ki minden akara-
todat meg miveled, es senki ellened nem áll. An-
nakfelette vadnak te neked Kiralyne afßony fe-
leségid, es több sok ékes öltözetű szép személ-

lyek: Ezeknek felette bé hozatz házadba egyéb
fok szép személyeket, kikkel à mikor akarſ ked-
ved ſerent mulatz, es az kinek mit akarſ adni,
adſ, mert mindenekkel bőſſeggel bírſ, mellyet
egyebek, minnyajan ſem tſelekedhetnének, Mi-
ért hát hogy mi velünk ekképpen tſelekedel?

Salamon monda: - Az Iſten engemet Ki-
rályá kent, es tött az Izrael népe között, es ſem-
mit en nem tſelekedhetem az en akaratomból?

Erre az Aſſonyiallat felele es monda: Tégy
eleget az te kévanſagodnak, es akaratodnak az
tíjédből, az mijénkben pedig, hagy békét mi-
nekünk. Mi nemessek vagyunk az Abraham
nemzetſégéből valók, es az Moſeſnek törvényét
tudgyuk, es miért akarod el változtatni az mi
törvényünket? mikor igazſagot kellene tſeleked-
ned, miért tſelekedel álnakſagot es hamisſagot
mi közöttünk?

Ezen Salamon felette igen fel indula harag-
ra, es monda nagy buſultaban: Mifsoda hamis-
ſagot tſelekedem te gonosſ vétkes Aſſonyial-
lat?

Az Aſſony felele: Nagy hamisſag ez, hogy
eſt akarod ſerzeni, hogy minden Ferſiunak hét
feleſége legyen. Bizony az nem leſen: Mert nin-
tſen Fejedelem, ſem Tíſtarto, ſem Hadnagy,
kinek

28
kinek annyi kazdagfaga volna, sem hatalma, ki
csak egy Asszony ember akarattyanak is eleget
tehetne: Ha pedig lenné, vallyon (mit
tenne? Emberi erő felet lenne. Sőt inkább jobb
lenne, hogy minden asszony embernek hét Vra
lenne.

Ezen Salamon Király mosolyodék, es így
sola az ő fogainak: Nem véltem volna sem-
miképpen, hogy az Asszonyiállatoknak soka-
faga fellyül haladhatná az Ferfiaknak számokat.

Akkor azért az egész Jerusalembeli Asszonyi-
állatok fel kiáltanak egyenlő szóval, es monda-
nak: Bizony gonosz Király vagy te, es hamissak
az te itéletid. Mostan tudgyuk nyilván, hogy
igazak az mellyeket hallottunk. Gonoszt vége-
mi felöllünk, megh tsufolb, es nevertz minket
femtől femben. Oh nagy Isten, melly gonosz
az ora: Ime Saul Király gonosul bira előőr
minket, David megh ismet gonosban, mostan
pedig Salamon mindeneknél poklabban.

Ezen az Király igen meg haraguvék es mon-
da: Nintsen mérgesb, gonosb fő az Zomok kí-
gyo fejénél: Es nintsen harag nagyob az Asszo-
nyiallat haraghjanal. Jobb volna az Oroslanok-
kal, es az Sárkányokkal egygút lakni, es mulat-
ni, hogynemmint az gonosz Asszonyiallattal.

Mell-

Melly igen rövid minden gonoszság, es keves ideig allando: De nints nehezebb dolog az Afszonyiallat haraghjanal. Az Afszonyiallat, afit is bánya ha tulaydon férje vagyon, mert mindékorellene jár az ő Vranak. Álnak sivű, somorú ábrázatu, es nem egyéb, hanem halálnak halála, aggodalom, es tiak nagy gyötrellem az álnak Afszony ember. Mert az bűnnek is ő kezdeti, ki miatt minnyajan meg kell halnunk. Sűnnek nagy faydalma, es gyötrelme az morgo afszony ember, es az álhatatlan afszonyiallatnak nagy ostor az ő nyelve, mellyel mindeneket levág, es meg öl. Az Afszonyiallatoknak, ugyan az fémekből néznek ki ez fele meg emésto tsalardságok, kiknek fémek semmi tisztességet né ismernek: ne tudalkozzék hát senki, ha tollók gyakorta meg tsalatic,

Mikor illyen befédeket bolna az Kiraly, Nathan Propheta fel kele, es monda: Mire Vram Kiraly, hogy az egész Ierusalembe Afszonépeknek ortzájokat ekképpen fegyenitéd meg?
Salamon.

Nem halládé, menyi fidalmat hányának büntelen réám.

Es leg ottan Nathan felele: Vaknak, Sűkereknek, es Némának kell annak lenni, az ki az alatta

latta valokkal békefegyben akar élni.

Salamon monda: Megh kell felelni az bolondnak mindenkor az ő bolondsága szerint.

Eft halván hamar fel ugrék Markalff az Palotának fegeletiből az hol ül vala, es felelvén monda az Kiralynak: Hissem igazan ki mondad az én akaratomat.

Salamon.

Miképpen? Mi volt az te akaratod?

Markalff.

Holott ma reggel igen magasztalád az Afsonnépeket, mostan immar bídalalmazod őket: Eft akarom vala én tsak: Mert ennekutanna immár, ^Bmindenkor igaznak kell mondanod engemet.

Salamon.

Mi dologh te akasztofara valo, ingyen sem tudod mitfoda zenebona vala ez.

Markalff.

Én nem tudom; De azért meg kellene gondolnod az ő elméjeknek rövid voltat, es nem kellene akar mi kitsin sőt bé vened, es mindjaraft el hinned.

Salamon monda: Menny alá innet előllem, és meg lassad, hogy soha többet előmbe ne akadgy, hogy en az te szemed közibe ne nézzek.

Es leg ottan az Kiraly űolgai Markalffot ki vetek az Palotabol.

Az Kiralynak Vdvarloi mondanak az Kiralynak: Szollyon az mi Vrunk Kiraly ez ide gyűlt Aűűonnepeknek, hogy távozzanak el az Kiraly elűll.

Az Kiraly azért fordulvan, monda az Aűűonnepeknek: Értse es hallya meg az ti űerelmetek es édesűgtek, hogy én bűntelen vagyok ti elűttetek, es sem hirem, sem tanatűom ez dolgban, mellyrűl panasűolkodtok. Mind ezeket amaz alnak, hitetű lator gondolta, kit mostan látatok hogy ki vetűnek: Sűt en aűt mondom, hogy minden jambor Aűűonyiallatnak egy egy Vra legyen. Es az ű Fűrje, hit alatt tűstetűsűgben tartsa az ű felesűgűt, es igen űeressű. Ha mit pedig űollottam, en aűt tűsak az gonosű Aűűonyiallatokrol mondoztam: Az jo felűll pedig ki mondhatna gonosű dolgot?

Nagy es jo reű az Aűűonyiallat az Fűrűnek házában, es az jo Aűűonyiallatnak jo kedve, igen gyűnyűrkűdteti az ű Fűrűt, es az ű tetemiti meg velűsűti, es meg kűvűriti. Az es es jo kedvű Aűűonyiallatnak kedve, fellyűl halad minden kedvet. Az űeműrmes Aűűonyiallat olyan mint az tel jűvű űűnyes Nap az magas egen, olyan

lyan szép ékezeteg az jó Ásbonyiállat az Ferfiának házában, es tündöklő bővédnek, miképpen az Gyertya az Gyertyatartóban: es olyan mint az draga pohárokknak, sellegeknek aranyas labái, es mint az gyermekdéd plantak mellé tétetett támaszok.

Az álhatalos Ásbonyiállatnak fundamentuma építettet merő kőbiklan, es az Istennek parancsolati az ő sívébe bé vadnak irattatván.

Annakokaért titeket az bent es irgalmas, kegyelmes Isten, az Izraelnek Vra megh algyon, es meg sokasítja az ti magotokat, az ti nemzetsegtekben, mind örökkön örökre.

Es mikoron mind fejenként Ament mondottnak volna, az Kiralt meg követvén, el menének előlle az Ásbonyiállatok.

Markalff pedig igen bosszullya vala, az rayta tött bosszufagot, es miért hogy az Kiraly meghatta vala, hogy soha töbör szemébe ne nézne, gondolkodik vala mifsoda fortélt tehetne.

MARKALFF ITT VGY IÁR MINT
egy négy lábu oktalan allat.

Masod napra kelvén, nagy ho esék az földre, es akkor Markalff von egy Rostat egyyk kezebe.

zébe: es az másikba egy Medve labat, es az ő
farjait mindeniket vislta voná lábaiban, es mint
egy négy labu Vad, az Várás utzáján ugy kez-
de járni, es hogy jutott volna az Varas vegére,
talála az utzán, egy Sütő kementzére, es belé
buvék.

Es mikor megh virradott volna, az Kiraly
solgai az Markalff nyomát meg latak, es itilék
valami tudalatos Vadnak lenni.

Mikoron efit az Kiralynak megh mondták
volna, igen el tudalkozék rayta, es leg ottan
nagy sok Vadásokkal es Ebekkel kezdé követ-
ni az Markalff nyomát.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
ITT IMMÁR IVT AZ KIRÁLY
az Markalff barlanghjához.

Mikor jutott volna az Kiraly az Kementzé-
hez, le állá az ő lovarol hogy bé nézne az Ke-
mentzében.

Markalff pedig le borult vala ortzajara meg
görbedvén, es le vetette vala gatyáját, es ki tet-
tök vala minden feksámontája es sersáma.

Es hogy meg látá az Kiraly, monda: Kitso-
da fekszik ott?

Markalff felele: Im en vagyok.

Salamon.

Miért fekszel ekképpen?

Markalff.

Te parantsoltad vala ennekem, hogy elkerülnék, hogy szemembe ne néznél. Azert ha szemembe nem akarék nézni, nézz immar az seggemnek az középibe.

Ezen Salamon Kiraly igen elpirula, es monda az solgaknak: Foghjatok megh, es akasztatok fel az latrot.

Mikor azert megh fogták volna, szolla Markalff az Kiralynak es monda: Vram Kiraly, ha illy vesedelemmel kell megh halnom, csak ezt nyerhessem megh tölled, hogy az melly fat en szeretendek, arra akasztanak.

Salamon monda: Legyen ugy az mint könyörgecs, mert ennekem keves gondom, akar mitfoda fara akasztanak.

I T T V I T E T I K M A R K A L F F A -
kastatni, es mint nem találtak neki
Akasztófát.

Akkor azert az Solgak Markalffot megfogák, es ki viték hogy felakaszták, es által menven losaphat völgyen, jutanak az Olay hegynek tetejére, mind lerichoigh járván, es sohol

semmi fát nem találának, kire Markalff szeretete volna magát akasztatni. Innet által menének az Jordan vizén, es bé járák egész Arabiat, es meg sem találának egy fát-is, kit Markalff magának valasztot volna. Ezeknek utanna Carmelusnak ligeteit, berkét mind bé járák, es az Libanus hegynek Cedrus fait, es az pushtaknak minden helyeit meg látogatak az Veres Tenger mellett, es ugyan sohol egy fát sem szeretete Markalff, kire akarta volna magát akasztatni.

ITT IMMÁR VISSE A VISZIK AZ
Szolgák Markalffot az Kiraly eleiben,
es megh mondgyák mint
jártak vele.

Végezetre az Kiraly szolgai, hogy nem találának olly fát, kit Markalff-is szeretett volna, vissza vivék kötve az Kiralynak, es meg befélék, mint jártanak Markalffal.

Melly dolgot halvan az Kiraly, nagy tsudalkozva monda: Vagy akarok, vagy nem, de kedvem ellen-is el kell ennekem éfit tartanom. El tartom annakokaert ötet mind örökke, mind feleségével egyetemben. Mert immar meg győztettem az ő gonoszságitól; Es né akarom, hogy
töb-

többször engemet harágra inditson.

Annakokaért mind ő magának, s mind feleségének adassék étel, ital, es ruházat minden szükségnek idején. Es ekképpen Markalffi ki menekedék az Salamon Kiraly kezéből, es mind éltig nagy békefegyben nyugovék.

De ám molt-is nyugófik.

Finis libri Markalffi.

Nyomtatott Colofvaratt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj



Ladislau Buczo

BCU Cluj / Central University Library Cluj